

## **Kahramanmaraş-Göksun'da Elma Yetiştiriciliğinin Bugünkü Durumu ve Geleceği**

**Ebubekir Paşazade**

Sivas-Şarkışla İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Sivas  
**e-posta:** epasazade@gmail.com

### **Özet**

Bu çalışmada, Doğu Akdeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinin birleştiği, önemli bir geçit bölgesinde yer alan ve ülkemizin önemli elma üretim merkezlerinden biri olan Kahramanmaraş İli Göksun ilçesinde üreticilerin elma üretim teknikleri ile derim sonrası muhafaza ve pazarlama yöntemleri incelenmiştir. İlçede uzun yıllardır süregelen meyvecilik ve özellikle elma yetiştiriciliğinde üreticilerin dikkat etmesi gereken düşük maliyetli, kaliteli ve çevresel yönden hassas olarak nitelendirilen bölgelerdeki tarımsal arazilerde toprak ve su kalitesinin korunması, yenilenebilir doğal kaynakların sürdürülebilirliği ve yoğun tarımsal faaliyetlerin olumsuz etkilerinin azaltılması amaçlayan bir proje olan Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması (ÇATAK) Projesi ile derim ve derim sonrası muhafaza ve pazarlama yöntemleri tartışılmıştır.

**Anahtar kelimeler:** Elma, kalite, muhafaza ve pazarlama

### **The Present Situation and Future of Apple Growing in Kahramanmaraş-Göksun**

#### **Abstract**

In this study, the Eastern Mediterranean, Central Anatolia and Eastern Anatolia regions are combined, an important gateway and our's countries major apple production centers located in district one of the manufacturers Kahramanmaraş-Göksun maintaining postharvest apple production techniques and marketing methods are investigated. The cultivation of fruit and especially the apple producers in the country for many years should pay attention the ongoing low-cost, high quality and environmentally friendly production techniques and marketing methods are discussed in postharvest preservation with Environmental Purpose Agricultural Land Protection Project.

**Keywords:** Apple, quality, storage and marketing

#### **Giriş**

Göksun ilçesi, Akdeniz Bölgesi sınırları içerisinde, Kahramanmaraş ilinin 90 km kuzey batısında, Kayseri ilinin güneyinde yer almaktadır. 38° 01' 18.48" K boyları ve 36° 30' 32.41" D enlemi içerisinde yer alan ilçe, 1348 m rakıma sahiptir. Doğu Akdeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinin birleştiği, etrafı Binboğa, Berit ve Tahtalı Dağları ile çevrili ovanın kuzeyinde tepelik üzerinde bulunan Göksun, önemi stratejik konuma sahip olup, Çukurova'yı İç Anadolu ve Doğu Anadolu'ya bağlayan yolların kesiştiği kavşakta yer almaktadır. İlçede, yazları sıcak ve kurak; kışları ise soğuk ve kar yağışlı olan karasal iklim görülür. İlçenin yıllık ortalama sıcaklığı 8.9°C; yıllık yağış miktarı ise 601.1 mm'dir.

#### **İlçede Elma Yetiştiriciliği**

Meyve yetiştiriciliğinde 1950'li yıllardan sonra çok önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişikliklerin başında, anaç, dikim sıklığı ve dikim şekli, fidan kalitesi, budama ve terbiye teknikleri, destek sistemleri; gösterişli, verimli ve kaliteli çeşitlerin kullanılması gibi yenilikler yer almaktadır. Günümüz meyve

yetiştiriciliğinde dikkat edilen en önemli hususların başında, en az maliyetli üretim yapmak, en kısa zamanda ürün almak, kalitesi yüksek ürünler yetiştirmek, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen yetiştirme teknikleri kullanmak vs. yer almaktadır.

Türkiye, meyve yetiştiriciliği bakımından oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Yumuşak çekirdekli meyveler grubunda yer alan elma da bu potansiyel içinde önemli bir yer tutmaktadır. TÜİK 2012 yılı verilerine göre Türkiye'de elma üretimi 2.889.000 ton olup Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Göksun, sahip olduğu konum, iklim ve toprak özellikleri açısından yaprağını döken bazı meyve türlerinin yetiştiriciliğinde önemli bir potansiyele sahiptir. Yörede halen elma başta olmak üzere, çeşitli meyveler yetiştirilmektedir. Son yıllarda modern meyve yetiştiriciliğinin temeli oluşturan bodur ve yarı bodur bahçeler kurulmuş olup, ihracata uygun yeni çeşitlerin üretimine başlanmıştır.

İlçenin toplam tarım alanı (483.500 da) içerisinde 265.230 da alanda sulu tarım yapılmaktadır. İlçede 32.800 olan meyve ağacı

alanının 26.280 dekarında elma yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlçede, 26.280 da alanda 302.379 adet çöğür ve 274.808 adet bodur/yarı bodur anaç olmak üzere toplam 577.187 adet elma ağacı bulunmaktadır. İlçede yoğun olarak Starking ve Golden Delicious çeşitleri yetiştirilmekle beraber Starkrimson, Red Chief, Breaburn, Granny Smith, Fuji ve Gala gibi modern çeşitler de rağbet görmeye başlamıştır.

#### **Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması (ÇATAK) Projesi**

Tarım arazilerinde toprak ve su kalitesinin korunması, doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yoğun olarak yapılan tarımsal faaliyetlerin çevreye olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması amacıyla 2009 yılında ilçede uygulamaya konulan proje ile 2009 yılında 2.450 da alanda 133 çiftçi ile başlamış, 2010 yılında 4.012 da alanda 214 çiftçiye; 2011 yılında da 5.627 da alanda 287 çiftçiye ulaşmıştır.

ÇATAK Projesi ile erozyon ve olumsuz çevre etkilerine maruz kalan hassas bölgelerde, özellikle su ve toprak kalitesi ile bitki örtüsünün korunması ve yenilenebilir doğal kaynakların sürdürülebilirliği amaçlanmıştır. Proje, Çevre Dostu Üretim Teknikleri ve Kültürel Uygulamalar, Kontrollü Tarım Uygulamaları (Uygun Sulama Tekniklerinin Kullanımı, Kontrollü İlaç ve Gübre Kullanımı) ile Organik ve İyi Tarım Uygulamalarını kapsamaktadır. Bu kapsamda, biyoçeşitlilik, toprak kalitesinin korunması, uygun toprak işleme, sulama ve benzeri kültürel tedbirlerin yaygınlaştırılması ile yerel bazda halkın bilinçlendirilmesi amacıyla çiftçi eğitim çalışmaları yoğunluk kazanmıştır.

#### **Derim ve Derim Sonrası Standardizasyon, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**

İlçede 26.280 da alanda 33.000 ton civarında elma üretimi yapılmaktadır. İlçede yoğun olarak elma üreticilerinin büyük çoğunluğu, ürünü ağaç üzerinde (kabala) tüccara satmaktadır. Üreticileri çok az kısmı da ürünü evlerinin bir bölümünde yığma olarak muhafaza etmektedir.

İlçede bulunan 1500 ton kapasiteli soğuk hava deposu ile Elbistan İlçesinde bulunan 1200 ton kapasiteli soğuk hava depolarının bölge

üretimi için yetersiz olduğu gözlenmiştir. Çoğu zaman 1500 ton kapasiteli soğuk hava deposunda talebin fazla olmasından dolayı 2000 ton civarında ürün muhafaza edildiği, bunun neticesinde soğuk hava deposunda hava sirkülasyonunun olumsuz etkilendiği ve depolama kalitesinin düştüğü gözlenmiştir.

#### **Sonuç**

İlçede geleneksel yöntemlerle yapılan yetiştiricilik yerine bodur ve yarı bodur anaçlar üzerine aşılu Fuji, Gala, Breaburn, Red Chief gibi ihracata yönelik çeşitlerle kapama bahçe oluşturularak düşük maliyetli, kaliteli ve çevre dostu üretim teknikleri ve kültürel uygulamalar neticesinde budama ve zirai mücadele gibi yıllık bakım işlemleri tekniğine uygun olarak yapılmalı, gübreleme toprak analizi sonuçlarına göre uygulanmalıdır.

Derim sonrası renk, çap ve ağırlıklarına göre tasnif edilen elmalar, soğuk hava deposunda veya kontrollü atmosferde muhafaza edilmeli, müşteri istekleri doğrultusunda bilgisayar kontrollü optik okuma donanımına sahip boylama makinelerinde soğuk zincir kırılmadan soğuk suda yıkanıp, fırçalanıp soğuk fanla kurutulduktan sonra renk çap ve ağırlıklarına göre naturel, fırça parlatmalı veya yıkanarak organik mumlu paketleme işlemine tabi tutulmalıdır. Talep edilen ambalaj şekline göre paletli olarak hazırlanan elmalar, soğutmalı ve izlenebilirliği mevcut araçlarla pazara nakledilmelidir.

#### **Kaynaklar**

- Akbay C., Eren E., 2008. Kahramanmaraş ili Göksun ilçesinin tarımsal yapısı ve gelişimi. 100. Yılında Göksun Semp. 23-24 Ağustos 2008, 324-340.
- Eyicil A., 2008. Göksun tarihi. 100.Yılında Göksun Semp.47-64.
- Kaya A., Uzun Y., Keleş A., Karacan İ.H., 2008. Göksun (Kahramanmaraş) Yöresinde Belirlenen Yenilebilir Makromantarlar, 100. Yılında Göksun Semp. 23-24 Ağustos 2008, 373-378.
- Sütyemez M., 2008. Göksun ilçesinde modern kiraz ve ceviz yetiştiriciliği. 100. Yılında Göksun Semp. 23-24 Ağustos 2008, 319-323.
- Çağlar S., Nikpeyma Y., Balcı Boyacı S., 2008. Göksun ilçesinde modern meyve yetiştiriciliği. 100. Yılında Göksun Semp. 23-24 Ağustos 2008, 319-323.
- Özkan Y., Yıldız K., Küçükler E., Öztürk B., 2012. Tokat ili meyveciliği nereye gidiyor. Tokat Sempozyumu, 1-3 Kasım 2012, 485-497.